

POSTANOWIENIE

Dnia 6 maja 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dawid Miąsik

w sprawie z odwołania K. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R.

o rentę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 6 maja 2021 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 12 grudnia 2019 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 12 grudnia 2019 r., III AUa (...) Sąd Apelacyjny w (...) przez oddalenie odwołania zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w R. z 29 maja 2018 r., IV U (...), który uwzględnił odwołanie K. P. (wnioskodawczyni) od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. (organ rentowy) z 3 stycznia 2017 r. i przyznał jej prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy.

W sprawie ustalono, że decyzja z 15 lipca 2016 r. Państwowy Inspektor Sanitarny stwierdził u wnioskodawczyni chorobę zawodową – kontaktowe zapalenie skóry z podrażnieniem. W związku z powyższym 31 października 2016 r. wnioskodawczyni złożyła wniosek o rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy. Orzeczeniem z 29 listopada 2016 r. lekarz orzecznik ZUS stwierdził, że wnioskodawczyni jest częściowo niezdolna do pracy od listopada 2017 r. W opinii tej lekarz orzecznik ZUS stwierdził 10% długotrwałego uszczerbku na zdrowiu

spowodowanego skutkami choroby zawodowej. W wyniku złożenia sprzeciwu przez wnioskodawczynię Komisja Lekarska ZUS dokonała ponownej oceny jej niezdolności do pracy i w orzeczeniu z 29 grudnia 2016 r. uznała, że nie jest ona niezdolna do pracy. Orzeczenie to stanowiło podstawę wydania zaskarżonej decyzji organu rentowego.

Sąd Okręgowy, po zasięgnięciu opinii biegłego z zakresu dermatologii, który nie uznał wnioskodawczyni za częściowo niezdolną do pracy z uwagi na chorobę zawodową, uznał odwołanie wnioskodawczyni za zasadne. Swoje rozstrzygnięcie oparł na twierdzeniu, że w sprawie doszło do naruszenia zakazu *reformationis in peius*, gdyż w wyniku wniesienia sprzeciwu przez wnioskodawczynię od opinii lekarza orzecznika ZUS Komisja Lekarska ZUS wydała opinię niekorzystną dla wnioskodawczyni, w oparciu o którą odmówiono jej prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy. W wyniku wniesienia apelacji przez organ rentowy Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie. Sąd Apelacyjny stwierdził, że zakaz *reformationis in peius* odnosi się jedynie do organu, który rozstrzyga o prawach i obowiązkach podmiotu w toku postępowania odwoławczego, nie rozciąga się natomiast na cały tok postępowania administracyjnego. Oznacza to, że nie mogło dojść do jego naruszenia w ramach elementu postępowania przed komisją lekarską.

Wnioskodawczyni zaskarżyła powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego skargą kasacyjną w całości.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania został oparty na przesłance jej oczywistej zasadności, której wnioskodawczyni upatruje w naruszeniu przez Sąd Apelacyjny art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. w związku z art. 139 k.p.a. w związku z art. 14 ust. 2a i 2f w związku z art. 124 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 887 ze zm., dalej jako ustawa emerytalna) i w związku z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 1242 ze zm.) w ten sposób, że mimo iż postępowanie przez Komisją Lekarską ZUS jest elementem postępowania administracyjnego Sąd Apelacyjny nie

uwzględnił, że doszło w jego ramach do naruszenia zakazu *reformationis in peius* i wydał niekorzystne dla wnioskodawczyni orzeczenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

W przedmiotowej sprawie wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania sprowadza się do zakresu i istoty postępowania zainicjowanego wniesieniem odwołania od decyzji organu rentowego. Kwestia ta była już przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego, który w wyroku z 3 grudnia 2014 r., II UK 81/14 (LEX nr 1777886) stwierdził, że prawo do świadczeń określonych w ustawie emerytalnej powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do jego nabycia. Wówczas też, na wniosek osoby uprawnionej, organ rentowy wydaje decyzję o przyznaniu tego prawa. Skoro prawo do renty wiąże się w pierwszej kolejności ze spełnieniem jego materialnoprawnych przesłanek, to sąd ubezpieczeń społecznych kontroluje legalność zaskarżonej decyzji odmawiającej prawa do renty przez pryzmat tych właśnie przesłanek. Z określonych w art. 477¹⁴ k.p.c. form rozstrzygnięcia, według których sąd bezpodstawne odwołanie oddala, natomiast, uwzględniając odwołanie, zmienia zaskarżoną decyzję i orzeka co do istoty sprawy, wyraża się zasada trybu odwoławczego w sprawach ubezpieczeń społecznych. Wnioskodawca odwołujący się od decyzji organu rentowego uzyskuje przeniesienie sprawy na drogę cywilnego postępowania sądowego, postępowania wyposażonego w środki umożliwiające wyjaśnienie okoliczności faktycznych (stanu faktycznego) i kwestii prawnomaterialnych (wykładni i zastosowania prawa), prowadzącego do orzeczenia co do istoty sprawy. Chociaż więc bezpośrednim przedmiotem postępowania jest decyzja organu rentowego, to orzeczenie sądu rozstrzyga o materialnoprawnym stosunku prawnym, czyli istnieniu bądź nieistnieniu prawa do świadczenia, a o tym decydują przepisy prawa materialnego, a nie przepisy postępowania administracyjnego. Stąd nawet rażące naruszenie przepisów dotyczących postępowania przed organem rentowym nie może prowadzić do wydania wyroku przyznającego prawo do renty bez ustalenia przez

sąd ubezpieczeń społecznych, że ziszczyły się jego ustawowe warunki. Uwagi te należy odnieść także do art. 14 ustawy emerytalnej, którego poszczególne jednostki redakcyjne regulują pewien etap postępowania administracyjnego przed organem rentowym dotyczący orzekania o szeroko rozumianej niezdolności do pracy. Wady tego postępowania poprzedzającego wydanie decyzji nie mogą prowadzić do uwzględnienia odwołania, gdyż sąd ubezpieczeń społecznych nie jest związany orzeczeniem lekarza orzecznika (ani komisji lekarskiej), a orzekając co do istoty sprawy, jest zobowiązany do samodzielnego ustalenia przesłanek prawa do świadczenia.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, stwierdzić należy, że jakiegokolwiek uchybienia na etapie postępowania administracyjnego nie mogą prowadzić do uwzględnienia odwołania, jeżeli sąd orzekający w sprawie ustali, że nie zachodzą materialne przesłanki do nabycia przez wnioskodawcę prawa do świadczenia. W przedmiotowej sprawie Sąd Okręgowy przeprowadził dowód z opinii biegłej, która jednoznacznie stwierdziła, także w opiniach uzupełniających, że wnioskodawczyni nie jest częściowo niezdolna do pracy i żadne dowody nie podważyły tego twierdzenia. Oznacza to, że wnioskodawczyni nie spełniła materialnoprawnych przesłanek nabycia prawa do świadczenia rentowego, a zatem jej odwołanie nie mogło zostać uznane za zasadne, co przesądza o braku podstaw do merytorycznego rozpoznania skargi kasacyjnej.

Mając na względzie powyższe, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.